

Мозгова Валентина Володимирівна, здобувач
Миколаївського регіонального відділення
навчально-наукового інституту № 4
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: кандидат юридичних наук,
доцент, професор кафедри кримінології
Національної академії внутрішніх справ
Поліщук Г. С.

ПРОБАЦІЯ ЯК КРОК У НАПРЯМІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність створення в Україні служби пробації зумовлена необхідністю виконання міжнародних зобов'язань, щодо ширшого запровадження видів покарань, альтернативних позбавленню волі.

Процес впровадження пробації в Україні – це надзвичайно важливий крок у напрямку євроінтеграції та побудові громадянського суспільства, де дотримуються прав людини.

У серпні 2015 року вступив у силу Закон України «Про пробацію», згідно з яким визначено, що пробацією є система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.

Популярність пробації у сучасних умовах визначається значним потенціалом попередження рецидиву злочинів, економічною доцільністю для суспільства, а також моральною цінністю, яка дозволяє досягти мети кримінальної політики найбільш гуманними засобами.

У європейських країнах співвідношення правопорушників в місцях позбавлення волі та правопорушників, які перебувають під пробацією, складає, як правило, один до трьох. Нажаль, в Україні сьогодні таке відношення – майже один до одного.

Досвід європейських держав підтверджує, що пробація ефективна: методи її роботи надійні та перевірені. Вона відкриває можливості для забезпечення національної безпеки новими методами.

Проблеми створення служби пробації в Україні аналізувалися такими відомими вченими як О.В. Беца, І.Г. Богатирьов, Т.А. Денисова, В.М. Дрьомін, О.Г. Колб, В.О. Меркулова, А.Х. Степанюк, І.С. Яковець та іншими.

Система пробації, яка створюється наразі, базується на Європейських правилах пробації, які внесуть суттєві зміни до наукових поглядів на пробацію, оскільки відобразили європейський досвід пробаційної діяльності з урахуванням глобалізаційних впливів ХХІ століття.

Організацію заходів пробації буде забезпечувати орган пробації, який законопроектом визначається як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері пробації.

На даному етапі орган пробації створюється у складі Державної пенітенціарної служби України шляхом реорганізації кримінально-виконавчої інспекції, яка забезпечує виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі.

Так, на відміну від працівника кримінально-виконавчої інспекції, працівник пробації набуває статусу учасника кримінального процесу з відповідними обов'язками та правами.

Закон України «Про пробацію» визначає цілі, завдання, підстави, види пробації, правовий статус персоналу органу пробації та суб'єктів пробації.

Новим в ньому є те, що функціями органів пробації буде складання досудових доповідей – письмове забезпечення суду інформацією, що характеризуватиме особу, яка притягається до кримінальної відповідальності; здійснення нагляду і проведення соціально-виховної роботи.

У період наглядової пробації Закон дозволяє залучати до здійснення заходів нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи волонтерів пробації – фізичних осіб, які досягли вісімнадцятирічного віку, уповноважені органом пробації на виконання окремих завдань, пов'язаних із пробацією, на добровільній та безоплатній основі.

Волонтери пробації здійснюють свої повноваження під керівництвом персоналу органу пробації.

Положення про організацію діяльності волонтерів пробації затверджується центральним органом виконавчої влади, що формує державну політику у сфері пробації.

Також, згідно Закону, пробація щодо неповнолітніх – це пробація стосовно осіб віком від 14 до 18 років. Пробація здійснюється з урахуванням вікових та психологічних особливостей неповнолітніх.

Пробація щодо неповнолітніх спрямована на забезпечення їх нормального фізичного і психічного розвитку, профілактику агресивної поведінки, мотивацію позитивних змін особистості та поліпшення соціальних стосунків.

До реалізації пробаційних програм можуть залучатися підприємства, установи та організації незалежно від форми власності.

Впровадження пробації на практиці дозволить запровадити суттєве поліпшення умов тримання засуджених осіб та осіб, взятих під варту, вдосконалити рівень організації соціально-виховної роботи, підвищити ефективність діяльності та рівень професійної підготовки персоналу органів та установ виконання покарань.

Таким чином, впровадження служби пробації в Україні це не лише крок на зустріч європейським стандартам дотримання прав людини, але й значна перспектива “виправити” правопорушників без ув’язнення.

Чи набуде пробація в Україні ознак європейської системи у значній мірі залежить від подальших кроків її розбудови, від їх відповідності європейським принципам пробації, від уваги та підтримки цих кроків як на політичному рівні, сприяння суспільному розумінню та сприйняттю позитивної ролі пробації